

ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТРАНСПОРТУ

Кафедра «Облік і аудит»

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**і завдання до контрольної роботи з дисципліни
«ОСНОВИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА
ОПОДАТКУВАННЯ»
для студентів заочної форми навчання і
слухачів ІПК необлікових спеціальностей**

Харків – 2013

Методичні вказівки і завдання до контрольної роботи розглянуто і рекомендовано до друку на засіданні кафедри «Облік і аудит» 25 серпня 2011 р., протокол № 1.

Призначено для студентів заочної форми навчання і слухачів ІППК необлікових спеціальностей.

Укладачі:

проф. Н.В. Чебанова,
доценти О.О. Євсєєва,
І.В. Підпригора

Рецензент

доц. В.Ф. Мінка

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

і завдання до контрольної роботи з дисципліни
*«ОСНОВИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ
ТА ОПОДАТКУВАННЯ»*
для студентів заочної форми навчання і
слухачів ІППК необлікових спеціальностей

Відповідальний за випуск Підпригора І.В.

Редактор Буранова Н.В.

Підписано до друку 15.08.12 р.

Формат паперу 60x84 1/16. Папір писальний.

Умовн.-друк.арк. 1,0. Тираж 50. Замовлення №

Видавець та виготовлювач Українська державна академія залізничного транспорту,
61050, Харків-50, майдан Фейербаха, 7.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 2874 від 12.06.2007 р.

ЗМІСТ

Вступ	4
....	
Тематичний план дисципліни	6
Бухгалтерський облік. Предмет і метод бухгалтерського обліку.....	8
.....	
Бухгалтерський баланс і типи балансових змін	13
Завдання на контрольну роботу	18
.....	
Теоретична частина	18
Практична частина	22
Вимоги до оформлення та захисту контрольної роботи	31
Перелік питань дисципліни «Основи бухгалтерського обліку та оподаткування».....	31
Список літератури	34

ВСТУП

В умовах переходу України до ринкових відносин закономірно зростає інтерес до теорії та практики управління, яка базується на грамотній стратегії та вмінні створювати безпечні умови її реалізації. Особливо актуальним це є на рівні підприємства, коли останнє стає суб'єктом підприємницької діяльності і має економічну самостійність, відповідає за результати господарської діяльності та ін. Саме тоді керівництво підприємства повинно сформулювати грамотну стратегію, яка б забезпечила йому стабільну ефективність та необхідну конкурентоспроможність на ринку, а також систему безпеки.

В сучасних умовах ефективне функціонування підприємств можливе лише за умови використання нових інформаційних технологій ведення бухгалтерського обліку, контролю, поглибленого аналізу та захисту інформації.

Сьогодні високопрофесійна діяльність фахівця будь-якого рівня неможлива без використання новітніх інформаційних технологій. Проте, як свідчать статистичні дані та матеріали перевірок державних органів контролю, доводиться констатувати зростання злочинності у підприємницькій сфері, особливо в банківській і кредитно-фінансовій системах та зовнішньоекономічній діяльності.

Суттєву допомогу у боротьбі з економічною злочинністю має надавати практичним працівникам наука. Глибоке проникнення в природу сучасних економічних злочинів та типізація методів їх скоєння неможливі без тісної взаємодії наук кримінально-правової і економічної науки.

У зв'язку з цим опанування прийомів і методів контролю за фінансово-економічною діяльністю, аналізу фінансових результатів та захисту (безпеки) економічної інформації працівниками державних органів контролю набуває особливої актуальності. По-перше, застосування дієвих методів контролю за веденням основних операцій бухгалтерського обліку (також комп'ютеризованого) та фінансово-економічною діяльністю дозволить оперативно виявити суб'єкти господарювання, в яких зацікавлені правоохоронні органи. По-друге, використання матеріалів економічного аналізу фінансових результатів необхідне для з'ясування механізмів скоєння економічних злочинів, а також вибору прийомів і методів їхнього розслідування. По-третє, важливим напрямком застосування результатів і висновків контролю та фінансово-економічного аналізу є захист (безпека) економічної інформації та профілактика економічних злочинів.

Перехід України до ринкових умов господарювання змінив перш за все становище підприємств – вони діють на базі багатьох форм власності та із застосуванням різних організаційно-правових форм. Підприємства перетворились на самостійні господарюючі суб'єкти. Зовсім іншого значення набули облік і оцінка результатів їхньої діяльності та діяльності підприємців. Це стало необхідним для встановлення майнових відносин з установами, інвесторами, контрагентами, а також з державою — з приводу сплати податків та інших обов'язкових платежів до бюджету та позабюджетних фондів.

Водночас облік і оцінка господарювання залишились необхідними елементами діяльності будь-якого підприємства. В умовах ринку їх роль та значення суттєво зростають, бо лише спираючись на достовірні дані про матеріальні ресурси, їх виробниче використання, отримані результати, можна приймати рішення про зміну профілю виробництва, його оновлення, переміщення капіталу відповідно до ринкової кон'юнктури.

У зв'язку з цим по-новому ставиться питання про правове значення бухгалтерського обліку, його інститутів та інструментів. По-новому вирішуються проблеми співвідношення бухгалтерського обліку, господарської діяльності, оподаткування та їх правового регулювання.

За таких умов питання обліку та оподаткування підприємств набувають особливої актуальності. Саме вони є однією із необхідних умов підтримання економічної та соціальної стабільності в Україні, збереження її конституційного устрою, запобігання економічним, соціальним та іншим конфліктам.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

Орієнтовний тематичний план дисципліни «Основи бухгалтерського обліку та оподаткування» для підготовки фахівців необлікових спеціальностей заочної форми навчання наведено у таблиці 1.

Таблиця 1 – Тематичний план дисципліни

Теми занять	Всього годин				Всього
	ауди- торні	у тому числі		самостійн а робота	
		лекці ї	практик а		
1	2	3	4	5	6
1 Підприємницька діяльність в Україні	2	2	-	4	6
2 Господарський облік, його види та характеристики	2	2	-	6	8
3 Предмет та метод бухгалтерського обліку	2	2	-	8	10
4 Поняття методу бухгалтерського обліку					
5 Бухгалтерський баланс	4	2	2	4	8

6 Рахунки та подвійний запис	4	2	2	6	10
7 Оборотні відомості, порядок їх складання. Подвійний запис, його суть та контрольне значення	-	-	-	6	6
8 Класифікація рахунків бух. обліку. План рахунків	-	-	-	10	10

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6
9 Облік процесу придбання засобів виробництва	-	-	-	4	4
10 Облік процесу виробництва та формування собівартості готової продукції	-	-	-	4	4
11 Облік процесу реалізації та розподілу результатів господарювання	-	-	-	6	6
12 Техніка бухгалтерського обліку та облікові реєстри	-	-	-	10	10
13 Форми бухгалтерського обліку	-	-	-	10	10
14 Основи бухгалтерської	-	-	-	10	10

звітності					
15 Податкова система України: сутність податків на макро- та мікрорівнях	2	2	-	4	6
Разом годин	16	12	4	92	108

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК. ПРЕДМЕТ І МЕТОД БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Бухгалтерський облік – це система безперервного та взаємопов'язаного спостереження та контролю за господарською діяльністю окремих підприємств з метою отримання про неї поточних та підсумкових даних.

Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність” бухгалтерський облік визначає як процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, збереження та передачі інформації про діяльність підприємства та внутрішніх користувачів для прийняття рішень (ст.1).

Характерними особливостями бухгалтерського обліку є:

- 1) реєстрація усіх без винятку господарських операцій;
- 2) документування;
- 3) наявність спеціальних прийомів та способів обробки отриманих даних.

Тобто бухгалтерський облік є безперервним і документальним.

Мета бухгалтерського обліку – забезпечення зацікавлених осіб, органів та спеціалістів у необхідній достовірній інформації для управління.

В Законі “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність” (ст. 3) визначено, що “**метою ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності** є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства”.

Предмет бухгалтерського обліку

Бухгалтерський облік здійснюється в масштабах кожної держави. При цьому основним об'єктом його обліку є підприємство незалежно від форми власності, яке вносить зміни у склад господарських засобів та їх джерел.

Господарські засоби складають матеріальне підґрунтя обліку. Без знання їх складу, розміщення джерел утворення та призначення неможливо керувати виробництвом.

Отже, **предметом бухгалтерського обліку** є господарська діяльність підприємства, яка складається з окремих

господарських операцій, які змінюють господарські засоби та їх джерела.

Сутність предмета бухгалтерського обліку розкривається через об'єкти. Об'єктами бухгалтерського обліку виступають:

- 1) господарські засоби;
- 2) джерела утворення господарських засобів;
- 3) господарські процеси.

Усі об'єкти бухгалтерського обліку групуються у двох напрямках:

- 1) за функціональною роллю у процесі виробництва (класифікація господарських засобів за видами та розміщенням);
- 2) за джерелами утворення та цільовим призначенням.

В літературі класифікація господарських засобів за видами та розміщенням часто подається виходячи із особливостей господарської діяльності підприємства.

При цьому господарські засоби прийнято класифікувати таким чином:

- 1) засоби виробництва:
  - а) засоби праці;
  - б) предмети праці;
- 2) засоби сфери обігу:
  - а) предмети обігу;
  - б) грошові кошти;
  - в) кошти в розрахунках;
  - г) засоби, які обслуговують обігу;
- 3) засоби невиробничої сфери.

Існують підходи до класифікації господарських засобів за їх видами та розміщенням незалежно від видів діяльності підприємства, а виходячи із особливостей самих господарських засобів (таблиця 2).

До **основних** належать засоби праці, які використовуються неодноразово в процесі виробництва або поставки товарів та послуг, очікуваний строк корисної експлуатації яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він перевищує один рік).

Операційний цикл – період часу між придбанням господарських засобів для здійснення діяльності і отриманням

грошових коштів від реалізації виготовленої з них продукції, товарів чи послуг.

Таблиця 2 – Класифікація господарських засобів за видами та розміщенням

Засоби тривалого користування (основний капітал)	Оборотні засоби (оборотний капітал)	Позаоборотні засоби (відокремлені засоби)	Засоби, які не належать підприємству
<p>Основні засоби:</p> <ul style="list-style-type: none"> - земельні ділянки - будівлі - споруди - передавальні пристрої - машини та обладнання - транспортні засоби - інструменти - виробничий та господарський інвентар - інші основні засоби <p>Нематеріальні активи</p>	<p>Матеріальні засоби:</p> <ul style="list-style-type: none"> - сировина та матеріали - паливо - тара - (МБП) малоцінні та швидкозношувані предмети - готова продукція <p>Грошові кошти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - грошові кошти в касі - кошти в банках <ul style="list-style-type: none"> - на поточних рахунках в національній та іноземній валюті - в акредитивах та на чекових книжках - інші грошові кошти <p>Засоби в розрахунках:</p> <ul style="list-style-type: none"> - дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги - дебіторська заборгованість за підзвітними особами 	<p>Внески до бюджету</p> <p>Відстрочені податкові активи</p>	<p>Орендовані основні засоби, крім орендних підприємств</p> <p>Товарно-матеріальні цінності, прийняті на тимчасове збереження</p> <p>Товари, прийняті на комісію</p>

	- аванси видані - аванси отримані - інші дебітори		
--	---	--	--

Оборотні – це засоби, призначені для використання, споживання або реалізації протягом одного операційного циклу (обороту).

До малоцінних швидкозношуваних предметів (МШП) належать засоби, строк експлуатації яких менше одного року або одного операційного циклу.

Дебіторською називається заборгованість інших фізичних та юридичних осіб даному підприємству. Дебіторська заборгованість виникає в результаті реалізації товарів та надання послуг у кредит, а також включає іншу заборгованість підприємству, погашення якої очікується протягом одного року або операційного циклу.

Позаоборотні (відокремлені) засоби – це засоби тимчасово або назавжди вилучені з обороту. Тимчасово вилучені – відрахування від прибутку на створення резервного капіталу. Назавжди вилучені – платежі від прибутку до бюджету.

Засоби, які не належать підприємству, – це засоби, які надійшли на підприємство та перебувають на тимчасовому відповідальному збереженні, прийняті на комісію та ін.

Характеристика джерел господарських засобів. Усі джерела господарських засобів поділяються на дві групи (таблиця 3):

- а) джерела власних коштів;
- б) джерела позикових коштів.

Джерела власних коштів

Статутний капітал – зафіксована у статутних документах загальна вартість активів (господарських засобів), які є внеском власників у капітал підприємства. Статутний капітал – це первісне джерело формування майна підприємства. Він забезпечує регулювання відносин власників та керівників підприємства, його розмір не може бути нижчим встановленої законодавством суми.

На державних підприємствах статутний капітал утворюється за рахунок коштів, які виділяються з держбюджету, та відповідає сумі основних та мінімального рівня оборотних засобів підприємства.

Прибуток є основною частиною власного капіталу підприємства, яка являє собою частину доходу, яка залишилася на підприємстві після відповідних відрахувань та платежів.

Бюджетне фінансування – це засоби, які виділяються державою окремим підприємствам для розширення та покращення їх діяльності або здійснення спеціальних заходів.

Резерви – створюються за рахунок прибутку підприємства для покриття непередбачених витрат і збитків з метою рівномірного їх включення у витрати виробництва та обігу.

Таблиця 3 – Класифікація джерел засобів підприємства

Джерела власних засобів (власний капітал)	Джерела позичених засобів (позичений капітал)
<p>1 Капітал:</p> <ul style="list-style-type: none"> – статутний – пайовий – резервний (страховий) – додатковий <p>2 Прибуток:</p> <ul style="list-style-type: none"> – від основної діяльності (від реалізації товарів, робіт, послуг) – від іншої реалізації – від позареалізаційних операцій <p>3 Резерви:</p> <ul style="list-style-type: none"> – резерв майбутніх витрат і платежів <p>4 Бюджетне фінансування:</p> <ul style="list-style-type: none"> – на капітальні вкладення – на поповнення оборотних засобів – цільове фінансування 	<p>1 Кредити банків і позики:</p> <ul style="list-style-type: none"> – короткострокові – довгострокові <p>2 Кредитори:</p> <ul style="list-style-type: none"> – постачальники – аванси одержані – векселя видані – інші кредитори <p>3 Зобов'язання по розподілу:</p> <ul style="list-style-type: none"> – з оплати праці – із соціального страхування – перед бюджетом – інші

Джерела позикових коштів

Кредити – видаються кредитними заходами на певні цілі. Вони є цільовими, терміновими, такими, що повертаються, та

платними. Залежно від строку надання: довгострокові та короткострокові.

Кредиторською називається заборгованість даного підприємства іншим підприємствам, організаціям та особам за товари, роботи або здійснені послуги. Вона утворюється в процесі діяльності підприємства при виникненні на підприємстві несплачених боргів.

Зобов'язання по розподілу – це тимчасово залучені грошові кошти. Виникають вони в результаті встановленої державою відстрочки у виплаті деяких платежів.

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ БАЛАНС І ТИПИ БАЛАНСОВИХ ЗМІН

Отримати уявлення про склад господарських засобів підприємства та їх джерел на визначену дату можливо з балансу.

Структура балансу, його форма, зміст його статей, оцінка та розкриття статей балансу регламентовано Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 2 “Баланс”.

Слово “баланс” походить від латинського “двочашовий”, у перекладі з італійської та французької означає “терези”.

Як обліковий термін слово “баланс” має два значення:

1) рівність, рівновага двох підсумків протилежного значення, які мають місце на рахунках, відомостях і таблицях: дебет та кредит, актив та пасив;

2) таблиця, яка відображає результат облікової реєстрації майна підприємства в грошовій оцінці та у відповідний момент, тобто стан його активів та пасивів.

Таким чином, **баланс** – це спосіб відображення господарських засобів підприємства за складом і розміщенням, а також за джерелами утворення та цільовим призначенням у грошовій формі на визначену дату.

Метою складання балансу є подання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації щодо фінансового стану підприємства на визначену дату.

Структура і зміст балансу змінюється залежно від форм власності, рівня продуктивних сил та розвитку виробничих відносин суспільства.

Підприємства та організації складають місячну, квартальну і річну бухгалтерську звітність. Квартальна бухгалтерська

звітність подається підприємством не пізніше 25 числа місяця, наступного за звітним; річна – не пізніше 15 лютого року, наступного за звітним. До складу бухгалтерської звітності обов’язково включається бухгалтерський баланс.

За формою бухгалтерський баланс являє собою двосторонню таблицю. Ліва частина таблиці, в якій відображаються засоби за складом та розміщенням, називається активом; права, в якій показано засоби за джерелами утворення та цільовим призначенням, називається пасивом. Підсумки активу та пасиву називаються валютою балансу.

Таким чином, *актив* – це система показників, які відображають склад та розміщення засобів підприємства, згрупованих у якісно однорідні групи, а *пасив* – це система показників, які відображають джерела засобів підприємства, також згруповані у якісно однорідні групи.

Однорідні види засобів та їх джерел показуються в балансі окремим рядком, який називається **статтею балансу**.

Природа складання балансу потребує рівності статей активу і статей пасиву.

Звідси випливає головна балансова формула (1):

$$\boxed{\text{Активи}} + \boxed{\text{Зобов'язання}} = \boxed{\text{Власний капітал}} \quad (1)$$

При цьому згідно з П(С)БО 2 “Баланс”:

Активи – ресурси, які контролюються підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до надходження економічних вигод у майбутньому.

Зобов'язання – заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій, погашення якої, як очікується, приведе до зменшення ресурсів підприємства, які втілюють у собі економічні вигоди.

Власний капітал – частина в активі підприємства, яка залишається після вирахування його зобов'язань (формула (2)).

$$\boxed{\text{Власний капітал}} = \boxed{\text{Активи}} - \boxed{\text{Зобов'язання}} \quad (2)$$

Дане співвідношення відоме як **балансова рівність**.

Актив балансу складається з трьох розділів:

I “Необоротні активи”;

II “Оборотні активи”;

III “Витрати майбутніх періодів”;

IV «Необоротні активи та групи вибуття».

Пасив балансу складається з п’яти розділів:

I “Власний капітал”;

II “Забезпечення наступних витрат та платежів”;

III “Довгострокові зобов’язання”;

IV “Поточні зобов’язання”;

V “Доходи майбутніх періодів”.

Зміст кожної статті балансу визначено пп.14-61 П(С)БО 2 “Баланс”.

Типи балансових змін

Діяльність підприємства приводить до постійної зміни господарських засобів та їх джерел. Усі ці зміни здійснюються під впливом господарських операцій.

Господарська операція – це дія або подія, яка викликає зміни в структурі активів, власного капіталу та зобов’язань підприємства.

Кожна господарська операція, яка відображається в бухгалтерському обліку, впливає на величину двох статей балансу. При цьому по одній з них відбувається збільшення, а по іншій – зменшення на однакову суму.

Існує чотири види балансових змін:

I тип – зміна відбувається всередині активу балансу. При цьому валюта балансу не змінюється, оскільки в активів балансу відбувається просте переміщення засобів з одного рядка на інший.

Наприклад:

1 Отримано грошові кошти з поточного рахунка до каси підприємства для виплати заробітної плати працівникам у сумі **10000,0 грн.**

Дт 301 “Каса в національній валюті”

Кт 311 “Поточний рахунок в національній валюті” 10000,0

Баланс – Активи – рядок 230 (всередині).

2 Передана готова продукція із виробництва на склад – 5000,0 грн.

Дт 26 “Готова продукція”

Кт 23 “Виробництво” 5000,0

рядок 100 – 5000,0

рядок 130 + 5000,0

II тип – зміна у складі пасиву балансу. В результаті відбувається перегрупування джерел засобів за рахунок зменшення одного та збільшення іншого; валюта балансу не змінюється.

Наприклад:

Утримано прибутковий податок із заробітної плати працівників у сумі 8000,0 грн.

Дт 661 “Розрахунки з оплати праці”

Кт 641 “Розрахунки по податках” 8000,0

рядок 580 – 8000,0

рядок + 8000,0

III тип – збільшення у складі господарських засобів та їх джерел. Дані операції зачіпають як актив, так й пасив балансу на ту ж саму суму. При цьому валюта балансу збільшується.

Наприклад:

Отримано від постачальника товарно-матеріальні цінності на суму 12000,0 грн. Оплата постачальнику не здійснена.

Дт 201 “Сировина та матеріали”

Кт 631 “Розрахунки з вітчизняними постачальниками” 12000,0

рядок 100 + 12000,0

рядок 530 + 12000,0

IV тип – зменшення господарських засобів та їх джерел. Валюта балансу зменшується.

Наприклад:

Перераховано з поточного рахунка в погашення заборгованості постачальникам 23000,0 грн.

Дт 631 “Розрахунки з вітчизняними постачальниками” 23000,0

Кт 311 “Поточний рахунок у національній валюті”

рядок 230 – 23000,0

рядок 530 – 23000,0

Таким чином, господарські операції можуть впливати на валюту балансу, однак при будь-якому впливі зберігається рівність підсумків активу та пасиву балансу.

Типи балансових змін схематично можна зобразити таким чином (рисунок 1).

Рисунок 1 – Типи балансових змін

ЗАВДАННЯ НА КОНТРОЛЬНУ РОБОТУ

Контрольна робота складається з теоретичної та практичної частини.

В теоретичній частині потрібно надати відповіді на питання згідно з обраним варіантом. Варіант обирається відповідно до порядкового номера у журналі групи.

Практична частина передбачає виконання двох завдань.

Обсяг контрольної роботи має складати 24-30 сторінок друкованого тексту на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм) до 30 рядків на сторінці з полями зліва – 25 мм, справа – 10 мм, вгорі – 20 мм, внизу – 20 мм. Робота виконується звичайним шрифтом Times New Romans 14 (назва питання – жирним шрифтом), в інтервалі 1.5. Кожне питання починається з нового аркуша. В списку використаної літератури необхідно навести не менше 10 джерел.

ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА

Варіант 1

- 1 Задачі бухгалтерського обліку.
- 1 Склад та структура податкової системи України.

Варіант 2

- 1 Бухгалтерський баланс, його суть і особливість.
- 2 Шляхи вдосконалення податкової системи України в сучасних умовах.

Варіант 3

- 1 Документація як метод бухгалтерського обліку.
- 2 Економічна сутність податків та їх роль у системі побудови державного бюджету.

Варіант 4

- 1 Предмет бухгалтерського обліку та класифікація його об'єктів.
- 2 Класифікація податків. Фіскальна функція податків і механізм її реалізації.

Варіант 5

- 1 Суть і структура активу та пасиву бухгалтерського балансу.
- 2 Непрямі податки в Україні: їх види та характеристика.

Варіант 6

- 1 Вимоги до змісту та оформлення документів бухгалтерського обліку.
- 2 Економічна функція податків. Основні напрямки податкового регулювання економіки.

Варіант 7

- 1 Порядок оформлення результатів інвентаризації.
- 2 Поняття податкової політики. Принципи побудови системи оподаткування в Україні.

Варіант 8

- 1 Оцінка і калькуляція як прийоми бухгалтерського обліку
- 2 Аналіз прямих і непрямих податків в Україні, перспективи розвитку.

Варіант 9

- 1 Види бухгалтерської звітності.
- 2 Сутність прямих податків.

Варіант 10

- 1 Метод бухгалтерського обліку та його елементи.
- 1 Прямі податки, передбачені законодавством України.

Варіант 11

- 1 Поняття та класифікація облікових реєстрів.
- 2 Непрямі податки, передбачені законодавством України.

Варіант 12

- 1 Права та обов'язки головного бухгалтера.
- 2 Закон України “Про державний бюджет на N рік” як основний інструмент побудови податкової системи.

Варіант 13

- 1 Реформування бухгалтерського обліку в Україні.
- 1 Визначення основних елементів податку.

Варіант 14

- 1 Реквізити бухгалтерських документів.
- 2 Принципи побудови податкової системи в Україні.

Варіант 15

- 1 Суть і значення бухгалтерської звітності.
- 2 Функції податків та їх роль у виконанні держбюджету.

Варіант 16

- 1 Господарські процеси та господарські операції як об'єкти бухгалтерського обліку.
- 2 Склад і структура податкової системи України.

Варіант 17

- 1 Інформаційні можливості бухгалтерського балансу для управління підприємством.
- 2 Непрямі податки в Україні: їх види і характеристика.

Варіант 18

- 1 Синтетичний і аналітичний облік та взаємозв'язок між ними.
- 2 Економічна сутність податків та їх роль у системі доходів державного бюджету.

Варіант 19

- 1 Сучасні форми бухгалтерського обліку. Автоматизовані робочі місця бухгалтера (АРМ - бухгалтера).
- 2 Економічна функція податків. Основні напрямки податкового регулювання економіки.

Варіант 20

- 1 Структура бухгалтерського балансу, зміст його розділів.
- 2 Сутність прямих податків.

Варіант 21

- 1 Вимірники, які застосовуються в господарському обліку.

2 Економічна сутність податків та їх роль у системі побудови державного бюджету.

Варіант 22

1 Первинні і зведені документи бухгалтерського обліку.

1 Прямі податки, передбачені законодавством України.

Варіант 23

1 Вимоги до бухгалтерської звітності.

2 Шляхи вдосконалення податкової системи України в сучасних умовах.

Варіант 24

1 Суть балансового узагальнення та його роль у бухгалтерському обліку.

2 Сутність прямого та непрямого оподаткування.

Варіант 25

1 Види і форми облікових реєстрів.

1 Роль податків на макро- та мікрорівнях.

Варіант 26

1 Призначення та будова бухгалтерського балансу.

2 Поняття податкової політики. Принципи побудови системи оподаткування в Україні.

Варіант 27

1 Поняття документообігу. Вимоги, яким має відповідати документообіг.

2 Оптимізація (мінімізація) податкових платежів як спосіб впровадження ефективної податкової політики.

Варіант 28

1 Класифікація господарських засобів та джерел їх утворення.

2 Поняття податкової політики. Принципи побудови системи оподаткування в Україні.

Варіант 29

1 Господарські засоби підприємства та джерела їх утворення, взаємозв'язок між ними.

2 Аналіз прямих і непрямих податків в Україні, перспективи розвитку.

Варіант 30

1 Журнально-ордерна форма обліку.

2 Визначення та значення понять: планування податків, податковий контроль, податковий облік, податковий механізм, податковий менеджмент.

ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА

Задача 1

Необхідно, користуючись наведеним на початку теоретичним матеріалом та лекціями, виконати класифікацію господарських засобів підприємства. Вихідні дані наведені в таблиці 4 (загальні, незалежно від варіанта) та в таблиці 5 (згідно з обраним варіантом). Класифікацію необхідно виконати в таблиці 6.

Таблиця 4 – Господарські засоби та джерела їх утворення підприємства залізничного транспорту на 1 січня 20__ року

№ з/п	Назва об'єкта	Кількість	Ціна за одиницю, грн	Сума, тис. грн
1	2	3	4	5
1	Інструмент різний	-	225	4000,0
2	Залізо покрівельне	4800	1,5	7,2
3	Калькулятори	10	240,0	2,4
4	Стільці конторські	45	40,0	1,8
5	Сталь листова	4200	10,0	42,0
6	Фарба масляна	1000	15,0	15,0
7	Резервний фонд	-	-	110,0
8	Грошові кошти на розрахунковому рахунку	-	-	За варіантом
9	Локомотиви	-	-	20000,0
10	Паливо	-	-	120,0
11	Комора для зберігання матеріалів	-	-	40,0
12	Статутний капітал	-	-	За варіантом
13	Запасні частини для ремонту обладнання	-	-	105,6
14	Токарні верстати	30	3520,0	6,4

15	Масильні матеріали	-	-	150,0
16	Заборгованість за іншими дебіторами	-	-	96,0
17	Будівля підсобного цеху	-	-	106,0

Продовження таблиці 4

1	2	3	4	5
1 8	Резерв на оплату відпусток	-	-	За варіантом
1 9	Патенти придбані	-	-	2,5
2 0	Заборгованість постачальникам за товари	-	-	28,0
2 1	Продукція ремонтного цеху, незакінчена обробкою	-	-	4,2
2 2	Заборгованість робітників та службовців за формений одяг	-	-	60,0
2 3	Прибуток звітного року	-	-	За варіантом
2 4	Заборгованість робітникам по зарплаті	-	-	За варіантом
2 5	Матеріали різні	-	-	200,5
2 6	Паровий котел	1	-	1,6
2 7	Заборгованість підприємства іншим кредиторам	-	-	4,5
2 8	Заборгованість перед бюджетом по податках	-	-	За варіантом
2 9	Залізо штабове	80	4,0	3,2
3 0	Сейф	1	-	0,5
3 1	Заборгованість депонентам по зарплаті	-	-	3,6
3	Дошки дубові	300	50,0	15,0

2				
3 3	Малоцінний та швидко- зношуваний інвентар	-	-	165,1
3 4	Шафи книжкові	10	250,0	2,5
3 5	Машинки друкарські	4	300,0	1,2
3 6	Господарський інвентар різний	-	225	2000,0
3 7	Товари	-	-	2800,0
3 8	Заборгованість органам соціального страхування	-	-	89,0
3 9	Будівля цеху періодичного ремонту	-	-	151,0

Продовження таблиці 4

1	2	3	4	5
4 0	Заборгованість іншому підприємству за роботи з перевезень	-	-	5,4
4 1	Дивани м'які	2	300,0	0,6
4 2	Заборгованість іншого підприємства за викона- ну для нього роботу	-	-	3,5
4 3	Заборгованість підзвітних осіб по сумах, виданих на придбання матеріалів	-	-	0,1
4 4	Грошові кошти у касі	-	-	1,0
4 5	Емаль зелена	-	-	0,8
4 6	Столи конторські	30	150,0	4,5
4 7	Будівля контори підприємства	-	-	90,0
4	Доходи майбутніх	-	-	За

8	періодів			варіантом
4 9	Машина та устаткування	-	-	10000,0
5 0	Витрати майбутніх періодів	-	-	3,0
5 1	Гарантійний резерв	-	-	115,0
5 2	Заборгованість підзвітних осіб по сумах, виданих на відрядження	-	-	0,2
5 3	Заборгованість матері- альному складу залізниці	-	-	3,5
5 4	Заборгованість банку по короткострокових позиках	-	-	10,0
5 5	Зварювальний півавтомат	-	-	0,6
5 6	Готова продукція на складі підприємства	-	-	2,0
5 7	Знос основних засобів	-	-	18460,0
5 8	Довгострокові кредити банку	-	-	50,0

Таблиця 6 – Класифікація господарських засобів та джерел їх утворення

Господарські засоби	Номер з таблиці і	Сума, тис. грн	Джерела коштів	Номер з таблиці і	Сума, тис. грн
1	2	3	4	5	6
<u>Необоротні активи</u> I Основні засоби			I Власний капітал		
1 Будівлі і споруди			1 Статутний капітал		
2 Машини та устаткування			2 Прибуток нерозподілений		
3 Інструмент			3 Резервний капітал		

4 Транспортні засоби			II Забезпечення наступних витрат і платежів		
5 Господарський інвентар			1 Резерв на оплату відпусток		
			Гарантійний резерв		
II Інші необоротні матеріальні активи			Разом		
			III Довгострокові зобов'язання		
III Нематеріальні активи			1 Довгострокові кредити банків		
Разом			Разом		
<u>Оборотні активи</u> I Матеріальні запаси			IV Поточні зобов'язання		
1 Сировина та матеріали			1 Короткострокові кредити банків		
2 Паливо			2 Розрахунки з постачальниками		
3 Запасні частини			3 Розрахунки з різними кредиторами		
4 Малоцінні і швидкозношувані інструменти та інвентар			4 Розрахунки із страхування		

Продовження таблиці 6

1	2	3	4	5	6
5 Готова продукція			5 Розрахунки з бюджетом		
6 Незавершене виробництво			6 Розрахунки з робітниками і службовцями з оплати праці		
7 Товари			7 Розрахунки з депонентами		
II Грошові кошти і засоби у розрахунках			Разом		

1 Робітники та службовці по розрахунках за формений одяг			V Доходи майбутніх періодів		
2 Грошові кошти в касі					
3 Грошові кошти на розрахунковому рахунку					
4 Розрахунки з підзвітними особами					
5 Розрахунки з іншими дебіторами					
Разом					
III Витрати майбутніх періодів					
IV Інші необоротні активи та групи вибуття					
Усього господарських засобів			Усього джерел господарських засобів		

Задача 2

1 Визначити тип балансових змін за змістом господарської операції. Результати навести у табличній формі (таблиця 7).

2 Зробити висновок, як в результаті проведення даних операцій змінилася валюта балансу (вказати суму).

Таблиця 7 – Визначення типу балансових змін за змістом господарської операції

Господарська операція	Сума, грн	Об'єкти, які змінюються під впливом дії господарської операції (назва рахунка)	Належність до балансу	Зміна в балансі	Зміна на рахунку	Тип операції
1						
2						
...						
10						

Варіант 1, 2, 11, 12, 21, 22

Зміст господарської операції	Сума, грн
1 Визначено розмір статутного капіталу товариства	100000
2 Внесено готівкою внесок до статутного капіталу	60000
3 Здано на поточний рахунок отриману від засновника готівку	60000
4 Оприбутковано матеріали від постачальника	35000
5 Оприбутковано тарні матеріали від постачальника	5000
6 Сплачено постачальнику за оприбутковані раніше матеріали і тару	40000
7 Зроблено передплату за паливо	10000
8 Оприбутковано паливо від постачальника в частині зробленої передплати	10000
9 Оприбутковано паливо від постачальника на суму, що перевищує суму зробленої передплати	7000
10 Зроблено доплату постачальнику за поставлене паливо у кінцевий розрахунок	7000

Варіант 3, 4, 13, 14, 23, 24

Зміст господарської операції	Сума, грн
1 Оприбутковано товари від постачальника	20000
2 Сплачено постачальнику за оприбутковані раніше	20000

товари	
3 Отримано з поточного рахунка до каси гроші для видачі підзвітній особі на господарські потреби	2000
4 Видано гроші в підзвіт	2000
5 Затверджено авансовий звіт підзвітної особи	1500
6 Повернуто невикористані гроші підзвітною особою	500
7 Здано готівку до банку	500
8 Списані матеріали до виробництва	10000
9 Нараховано заробітну плату робітникам виробничого персоналу	15000
10 Зроблено утримання податку на доходи фізичних осіб із нарахованої робітникам виробничого персоналу заробітної плати згідно з чинним законодавством	1900

Варіант 5, 6, 15, 16, 25, 26

Зміст господарської операції	Сума, грн
1 Нарахована заробітна плата працівникам відділу збуту	10000
2 Зроблено утримання єдиного соціального внеску із нарахованої заробітної плати працівників збуту згідно з чинним законодавством	360
3 Зроблено нарахування єдиного соціального внеску на заробітну плату працівників збуту згідно з чинним законодавством	3700
4 Утримано податок на доходи фізичних осіб із заробітної плати працівників збуту	1500
5 Нарахована амортизація на основні засоби виробничого призначення	2000
6 Нарахований земельний податок	1000
7 Оприбутковано готову продукцію до складу	25000
8 Виявлено брак у виробництві	700
9 Відвантажено покупцю готову продукцію	30000
10 Отримана виручка на поточний рахунок за відвантаженою готову продукцію	28000

Варіант 7, 8, 17, 18, 27,28

Зміст господарської операції	Сума, грн
1 Отримані від постачальника сировина й матеріали	15000
2 Сплачено з поточного рахунка постачальнику за	13000

отримані сировину й матеріали	
3 Передані сировина й матеріали у виробництво	7000
4 Нарахована амортизація на обладнання виробництва	2000
5 Нарахована заробітна плата робітникам основного виробництва	10000
6 Проведені нарахування на заробітну плату виробничого персоналу	3700
7 Оприбутковані в касу грошові кошти з поточного рахунка для виплати заробітної плати за попередній місяць та на господарські потреби	8000
8 Погашена заборгованість із заробітної плати робітників виробничого персоналу за попередній місяць	7000
9 Оприбутковано на склад готову продукцію із виробництва	30000
10 Видані грошові кошти підзвітній особі на відрядження	1000

Варіант 9, 10, 19, 20, 29, 30

Зміст господарської операції	Сума, грн
1 Отримано короткостроковий кредит банку	20000
2 Нарахована сплата за оренду приміщення (облік орендатора)	2000
3 Сплачено орендарю за оренду приміщення	2000
4 Реалізована готова продукція покупцям	30000
5 На поточний рахунок надійшли грошові кошти від покупця готової продукції	25000
6 Сплачено відсотки за отриманим раніше банківським кредитом	1500
7 Відображено собівартість реалізованої готової продукції	22000
8 Списано собівартість реалізованої готової продукції на фінансовий результат	22000
9 Списано чистий дохід від реалізації готової продукції на фінансовий результат	8000
10 Введено в експлуатацію об'єкт основних засобів	33000

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ТА ЗАХИСТУ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Обсяг контрольної роботи має складати 24-30 сторінок друкованого тексту на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм) до 30 рядків на сторінці з полями зліва – 25 мм, справа – 10 мм, вгорі – 20 мм, внизу – 20 мм. Робота виконується звичайним шрифтом Times New Romans 14 (назва питання – жирним шрифтом), в інтервалі 1.5. Кожне питання починається з нового аркуша. В списку використаної літератури необхідно навести не менше 10 джерел.

Порядок здачі та захисту контрольної роботи передбачає такі етапи:

1 Передача контрольної роботи на перевірку викладачеві.

2 У разі виявлення помилок та неточностей робота повертається на допрацювання.

3 У разі відповідності роботи змісту відбувається процедура захисту контрольної роботи в один із способів з відповідним оцінюванням:

- без опитування – автоматичний захист – 3 бали;
- усна відповідь на 1 – 2 додаткові питання – 4 бали;
- усна відповідь на 2 – 3 додаткові питання – 5 балів.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДИСЦИПЛІНИ

«Основи бухгалтерського обліку та оподаткування»

1 Аналіз прямих і непрямих податків в Україні, перспективи розвитку.

2 Бухгалтерський баланс, його суть і особливість.

3 Взаємозв'язок між елементами методу бухгалтерського обліку.

4 Види бухгалтерської звітності.

5 Види і форми облікових реєстрів.

6 Визначення основних елементів податку.

7 Визначення та значення понять: планування податків, податковий контроль, податковий облік, податковий механізм, податковий менеджмент.

8 Вимірювачі, які застосовуються в господарському обліку.

9 Вимоги до бухгалтерської звітності.

10 Вимоги до змісту та оформлення документів бухгалтерського обліку.

11 Господарські процеси та господарські операції як об'єкти бухгалтерського обліку.

12 Господарські засоби підприємства та джерела їх утворення, взаємозв'язок між ними.

13 Документація як метод бухгалтерського обліку.

14 Економічна сутність податків та їх роль у системі доходів державного бюджету.

15 Економічна функція податків. Основні напрямки податкового регулювання економіки.

16 Журнально-ордерна форма обліку.

17 Задачі бухгалтерського обліку.

18 Закон України "Про державний бюджет на N рік" як основний інструмент побудови податкової системи.

19 Інформаційні можливості бухгалтерського балансу для управління підприємством.

20 Класифікація господарських засобів та джерел їх утворення.

21 Класифікація податків. Фіскальна функція податків і механізм її реалізації.

22 Метод бухгалтерського обліку та його елементи.

23 Непрямі податки в Україні: їх види та характеристика.

24 Оптимізація (мінімізація) податкових платежів як спосіб впровадження ефективної податкової політики.

25 Оцінка і калькуляція як прийоми бухгалтерського обліку.

26 Первинні і зведені документи бухгалтерського обліку.

27 Поняття документообігу. Вимоги, яким має відповідати документообіг.

28 Поняття податкової політики. Принципи побудови системи оподаткування в Україні.

29 Поняття та класифікація облікових реєстрів.

30 Порівняльна характеристика прямого та непрямого оподаткування.

31 Порядок оформлення результатів інвентаризації.

- 32 Права та обов'язки головного бухгалтера.
- 33 Предмет бухгалтерського обліку та класифікація його об'єктів.
- 34 Призначення та будова бухгалтерського балансу.
- 35 Принципи побудови податкової системи в Україні.
- 36 Прямі податки передбачені законодавством України.
- 37 Реквізити бухгалтерських документів.
- 38 Реформування бухгалтерського обліку в Україні.
- 39 Роль податків на макро- та мікрорівнях.
- 40 Синтетичний і аналітичний облік та взаємозв'язок між ними.
- 41 Склад та структура податкової системи України.
- 42 Структура бухгалтерського балансу, зміст його розділів.
- 43 Сутність прямих податків.
- 44 Суть балансового узагальнення та його роль у бухгалтерському обліку.
- 45 Суть і значення бухгалтерської звітності.
- 46 Суть і структура активу та пасиву бухгалтерського балансу.
- 47 Сучасні форми бухгалтерського обліку. Автоматизовані робочі місця бухгалтера (АРМ - бухгалтера).
- 48 Функції податків та їх роль у виконанні держбюджету.
- 49 Шляхи вдосконалення податкової системи України в сучасних умовах.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1 Видання газети «Податки та бухгалтерський облік» // українською та російською мовами // поточний (попередній) податковий рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: factor.com.ua.

2 Видання журналу «Баланс» // українською та російською мовами // поточний (попередній) податковий рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: balanse.com.ua.

3 Про бухгалтерський облік та фінансову звітність: закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: minfin.com.ua.

4 Про державний бюджет України на N-рік (на поточний податковий рік та законопроект на наступний податковий рік Закон України) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: minfin.com.ua.

5 Законодавча нормативно-правова база України в останній редакції із змінами і доповненнями щодо опису загальнообов'язкових податків та зборів, наприклад: Податковий Кодекс України від 02.12.2010 року № 2755-VI, із змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: minfin.com.ua.

6 Захожай В.Б., Литвиненко Я.В., Захожай К.В. та ін. Система оподаткування та податкова політика: Навч. посібник / За заг. ред. В.Б. Захожая та Я.В. Литвиненка. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 468 с.

7 Іванов Ю.Б., Крисоватий А.І., Десятник О.М. Податкова система: Підручник. – К.: Атака, 2006. – 920 с.

8 Карпінський Б.А., Залуцька Н.С., Карпінська О.Б. Податки: Словник-довідник. – К.: Професіонал, 2008. – 464 с.

9 Кужельний М.В., Лінник В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. – К.: КНЕУ, 2001. – 334 с.

10 Чернелевський Л.М., Редзюк Т.Ю. Податковий облік і контроль: Навч. посібник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Пектораль, 2006. – 316 с.

Таблиця 5 – Господарські засоби та джерела їх утворення підприємства залізничного транспорту на 1 січня 20XX року

Назва об'єкта	В А Р І А Н Т									
	1,11,21	2,12,22	3,13,23	4,14,24	5,15,25	6,16,26	7,17,27	8,18,28	9,19,29	10,20,30
Грошові кошти на розрахунковому рахунку	19,5	22,0	23,5	20,5	21,5	22,8	23,6	20,7	22,3	27,4
Резерв на оплату відпусток	70,8	72,1	75,3	77,4	71,2	74,7	80,3	79,5	78,4	81,2
Заборгованість працівникам із заробітної плати	110,7	112,3	115,1	108,0	101,9	114,3	105,2	117,3	114,5	112,8
Заборгованість перед бюджетом по податках	60,1	59,2	51,4	53,8	57,5	62,7	69,0	65,1	54,5	63,3
Доходи майбутніх періодів	65,0	65,5	68,8	68,4	78	58,2	56,2	45,9	62	57,2
Статутний капітал	Визначити самостійно, застосовуючи головне правило бухгалтерського обліку									
Нерозподілений прибуток	1752,4	178,6	67,8	72,7	1478,9	1035,6	1417,8	2784,6	953,0	1500,8